

## Drenge trives dårligere i skolen end piger - også i Høje-Taastrup

Spørger man lærere til de yngre elever i Høje-Taastrup Kommunes folkeskoler er der ingen tvivl: Drengene udviser mere forstyrrende adfærd og trives i det hele taget dårligere i skolen end pigerne. Det viser en undersøgelse af trivsel og fagkompetencer gennemført af Rockwool Fondens Forskningsenhed blandt godt 1.000 indskolingsbørn fra Høje-Taastrup Kommune. Resultatet er en del af en ny bog *Indskolingselevers trivsel og fagkompetencer. Resultater fra Høje-Taastrup Kommune*.

I undersøgelsen deltog næsten alle børn, som gik i 1. eller 2. klasse på en af kommunens 10 folkeskoler i skoleåret 2012/2013. I perioden 2012-2014 blev elevernes trivsel og adfærd samt boglige og kognitive kompetencer vurderet flere gange. Både elevernes egne samt læreres og forældres vurdering af elevernes trivsel blev indsamlet.

Kønsforskellene springer tydeligt i øjnene. Drengene i kommunens yngre klasser har blandt andet en mere negativ selvopfattelse og dårligere skoletrivsel. Og lærerne vurderer, at drengene har flere adfærdsproblemer end pigerne.

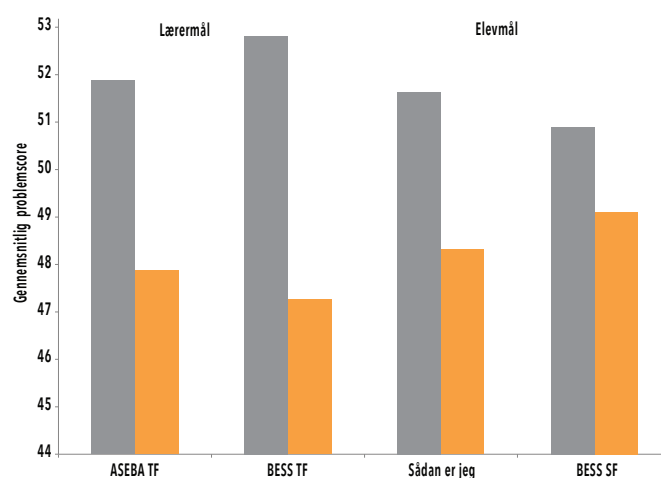
Det gennemgående billede er, at drengene er mere uadreagerende, har sværere ved at koncentrere sig, har en mere negativ holdning til skole og lærere og har en dårligere arbejdsdisciplin end pigerne.

### Mindre kønsforskelle i boglige kompetencer

I forhold til elevernes boglige og kognitive færdigheder er undersøgelsens resultater mere opmuntrende set fra drengenes perspektiv. Forskellene mellem drenge og piger er så små på prøverne for basale læsefærdigheder og visuel logik, at de blot kan skyldes tilfældigheder. I prøven for basale matematiske færdigheder klarer pigerne sig dog lige akkurat bedre end drengene.

Samlet set er resultaterne i tråd med tidligere undersøgelser af kønsforskelle i børns udvikling og trivsel. Det er derfor ikke overraskende, at drengene i Høje-Taa-

Figur 1: Kønsforskelle i mistrivsel



Note: Gennemsnittene af lærersvar på spørgeskemaerne Achenbach System of Empirically Based Assessment, Teacher Report Form (ASEBA TRF) og Behavioral and Emotional Screening System, Teacher Form (BESS TF) og elevsvar på spørgeskemaerne Sådan er jeg og Behavioral and Emotional Screening System, Student Form (BESS SF). Jo højere tal, desto dårligere trivsel og desto flere adfærdsproblemer.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed.

*Blandt indskolings elever i Høje-Taastrup trives drenge dårligere og har flere adfærdsproblemer end piger. Det vurderer både lærere og elever. Kønsforskellene er størst, når man spørger lærerne.*

strup har det sværere i skolen end pigerne. Årsagerne til kønsforskellene skal formentlig findes i samspillet mellem en lang række faktorer af social og biologisk karakter. Fx bliver drenge og piger mødt med forskellige forventninger, og piger er udviklingsmæssigt foran drenge på dette alderstrin. Desuden viser andre former for mistrivsel, der er typiske for piger, såsom angst og selvskaade, sig ofte først på et senere klassetrin.

Tidligere forskning har vist, at drenge gennemsnitligt klarer sig dårligere end piger senere i uddannelses-systemet. Fx får de lavere karakterer ved folkeskolens afgangseksamen og har et højere frafald på ungdomsuddannelserne. Undersøgelsen her peger på, at kønsforskellene allerede kan ses i indskolingen.

**Indskolingselevs trivsel og fagkompetencer. Resultater fra Høje-Taastrup Kommune**

Artiklerne i dette nyhedsbrev er baseret på en undersøgelse gennemført af Rockwool Fondens Forskningsenhed i perioden 2012-2014 blandt indskolingsbørn på Høje-Taastrup Kommunes ti folkeskoler. Baggrunden for undersøgelsen var Rockwool Fondens skoleintervention *Perspekt* målrettet skolebørns socio-emotionelle og adfærdsmæssige kompetencer og et ønske om at afprøve måleinstrumenter, som kunne egne sig til at måle effekter af *Perspekt*. Da Høje-Taastrup Kommune var engageret i udviklingen af *Perspekt*, blev undersøgelsen udført i samarbejde med denne kommune.

Alle elever, som gik i normalklasser på 1. eller 2. klassetrin i skoleåret 2012/2013 eller 2. eller 3. klassetrin i skoleåret 2013/2014, blev inviteret til at deltage i undersøgelsen tillige med deres forældre og lærere. I alt medvirkede godt 1.000 elever samt 70 lærere fra 43 forskellige klasser. De fleste elever deltog i begge skoleår. For mere end 99 % af børnene er der besvaret

mindst ét spørgeskema. Der var desuden forældrebesvarelser for ca. 400 af børnene svarende til 40 %.

I undersøgelsen besvarede elever, lærere og forældre i alt ni forskellige standardiserede spørgeskemaer om elevernes sociale, emotionelle og adfærdsmæssige trivsel, ligesom elevernes bogstavkendskab og basale regnefærdigheder samt kognitive udviklingstrin blev målt. Efter dataindsamlingen er besvarelserne koblet til registeroplysninger fra Danmarks Statistik og derefter anonymiseret. Derved kan sammenhænge mellem elevernes trivsel og blandt andet socioøkonomiske faktorer undersøges. Undersøgelsen er godkendt af Datatilsynet.

Resultater fra undersøgelsen er publiceret i bogen *Indskolingselevs trivsel og fagkompetencer. Resultater fra Høje-Taastrup Kommune* af Hanne-Lise Falgreen Eriksen og Camilla Hvidtfeldt. Syddansk Universitetsforlag og Rockwool Fondens Forskningsenhed.

## Elever med ikke-vestlig baggrund er bagud allerede i indskoling

**B**landt de yngre årgange af skolebørn i Høje-Taastrup Kommune klarer børn med ikke-vestlig baggrund sig væsentligt dårligere end børn med etnisk dansk baggrund på to boglige og en kognitiv test. Det viser en undersøgelse, som Rockwool Fondens Forskningsenhed har gennemført blandt de ca. 1.000 børn, der gik i 1. og 2. klasse i skoleåret 2012/2013 på en af Høje-Taastrup Kommunes folkeskoler.

Undersøgelsen viser, at forskellene på de boglige og kognitive tests mellem børn med ikke-vestlig og børn med dansk baggrund består, selv når man tager højde for en lang række baggrundsfaktorer, såsom forældres uddannelse, indkomst og civilstand, antal søskende og søskenderækkefølge samt forekomsten af psykisk sygdom og andre risikofaktorer i familien.

På en bogstavprøve svarer elever med ikke-vestlig baggrund rigtigt på 8 ud af 10 spørgsmål, mens elever med dansk baggrund besvarer 9 ud af 10 spørgsmål korrekt. Samme mønster tegner sig i matematik, hvor elever med ikke-vestlig baggrund har 77 % rigtige svar mod

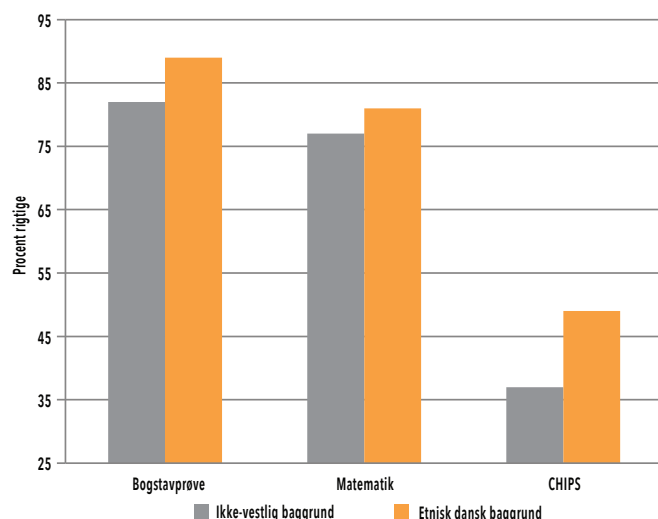
81 % rigtige svar blandt elever med dansk baggrund. I den kognitive test "Children's Problem Solving" (CHIPS) opnår elever med ikke-vestlig baggrund 37 % rigtige svar, mens elever med dansk baggrund gennemsnitligt opnår 49 % rigtige svar.

Forskellene på de boglige og den kognitive test mellem elever med ikke-vestlig og med etnisk dansk baggrund svarer cirka til et klassetrins forskel. Eleverne med ikke-vestlig baggrund i 2. klasse opnår med andre ord resultater på niveau med resultaterne for eleverne med etnisk dansk baggrund i 1. klasse.

### Forskelle knapt så markante på trivsel

Det er ikke bare inden for det boglige og kognitive domæne, at de yngste elever med ikke-vestlig baggrund i Høje-Taastrup opnår dårligere resultater end deres klassekammerater med dansk baggrund. Trivslen er også dårligere og adfærdsproblemerne flere.

**Figur 2. Boglige og kognitive testresultater for elever med dansk og ikke-vestlig baggrund**



Note: Gennemsnitlig andel rigtige svar på Bogstavprøve 1/2, Matematik Grundlæggende Børnehaveklasse/ 1. klasse og på Children Problem Solving (CHIPS), et redskab til kortlægning af børns kognitive udvikling.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed.

*Blandt indskolings elever i Høje-Taastrup klarer elever med ikke-vestlig baggrund sig væsentligt dårligere bogligt og kognitivt end jævnaldrende med dansk baggrund.*

Det er et andet resultat af undersøgelsen, som også omfattede flere målinger af elevernes trivsel. I perioden 2012-2014 udfyldte elever, lærere og forældre sammenlagt seks forskellige spørgeskemaer om elevernes sociale og følelsesmæssige kompetencer og eventuelle adfærdsproblemer.

Uanset, om det drejer sig om udadreagerende problemadfærd, eget selvbillede eller relationer til skole og lærere, er billedet, at elever med ikke-vestlig baggrund trives

dårligere og har flere problemer end elever med dansk baggrund. Kun på det ene af de to spørgeskemaer omhandler social og adfærdsmæssig trivsel, som eleverne selv har udfyldt, ligner besvarelsene for elever med ikke-vestlig og med dansk baggrund hinanden.

I modsætning til de to faglige og den kognitive test forsvinder forskellene mellem elever med ikke-vestlig og med dansk baggrund, når der tages højde for baggrundsfaktorer. Det tyder på, at det er socioøkonomiske faktorer mere end den etniske baggrund, der er forbundet med den dårligere trivsel i denne gruppe.

## Tidligt bagud

Resultaterne fra Høje-Taastrup Kommune viser, at der allerede i indskolingen er stor forskel på ikke-vestlige og danske elevers forudsætninger for at klare sig godt i skolen. Selvom undersøgelsen ikke er repræsentativ for Danmark som helhed, er resultaterne helt i tråd med en ny undersøgelse fra Undervisningsministeriet blandt 9.000 0-6-årige børn i dagtilbud, som finder lignende forskelle (Kilde: Børns tidlige udvikling og læring. Målgrupperapport; UVM 2016). Der er derfor ingen grund til at tro, at Høje-Taastrup Kommune skulle være et særtilfælde.

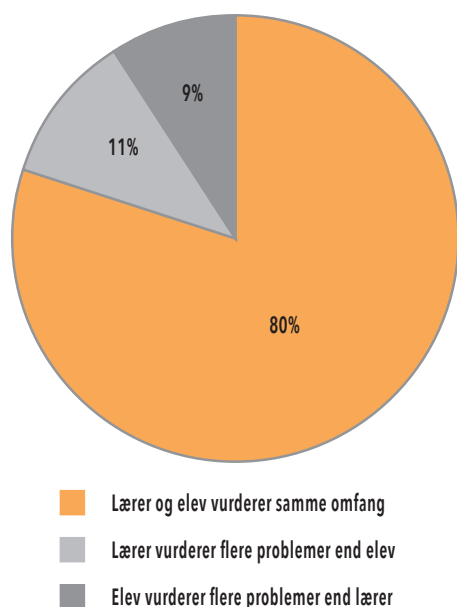
Andre undersøgelser af ældre skoleelever, fx PISA Etnisk, og undersøgelser af afgangskarakterer fra grundskolen har vist, at elever med ikke-vestlig baggrund gennemsnitligt klarer sig markant dårligere end elever med dansk baggrund. For de undersøgte børn viser undersøgelsen her for det første, at forskellen findes allerede ved skolestart. Og for det andet, at de faglige og kognitive forskelle i indskolingen ikke kan forklares af almindelige socioøkonomiske og familierelaterede faktorer.

# Elevers trivsel vurderes forskelligt af lærere og elever

Ca. hver tiende elev blandt to årgange fra Høje-Taastrup Kommunes folkeskoler giver udtryk for at opleve trivselsproblemer, som læreren ikke er opmærksom på. Det fremgår af en undersøgelse blandt godt 1.000 indskolings elever i Høje-Taastrup Kommune gennemført af Rockwool Fondens Forskningsenhed.

I undersøgelsen udfyldte lærere i Høje-Taastrup et spørgeskema om trivselsproblemer for hver af deres indskolings elever, og resultaterne blev sammenlignet med elevernes egne besvarelser af et tilsvarende spørgeskema.

**Figur 3. Overensstemmelse mellem lærer- og elevvurderet omfang af trivselsproblemer**



Note: Figuren viser graden af overensstemmelse mellem læreres og elevers vurdering af omfanget af elevernes trivselsproblemer målt med spørgeskemaet Behavioral and Emotional Screening System. Både lærer- og elevvurdering er inddelt i tre kategorier: ingen mistrivsel, forholdsvis risiko for mistrivsel og høj risiko for mistrivsel.

Kilde: Rockwool Fondens Forskningsenhed.

*For hver femte indskolings elev er lærer og elev uenige i omfanget af elevens trivselsproblemer. Lærerne placerer 11 % af eleverne i en højere risikokategori og 9 % af eleverne i en lavere risikokategori i forhold til elevernes egen vurdering.*

Spørgeskemaerne indeholdt blandt andet spørgsmål om tegn på angst og depression, trivsel i skolen og opmærksomheds- og adfærdsproblemer.

For flertallet af eleverne er lærer og elev enige om omfanget af mistrivsel hos eleven. Men der er i gennemsnit to elever i hver klasse, som giver udtryk for, at de trives dårligere og har flere problemer, end læreren vurderer. Disse elever risikerer ikke at få den nødvendige støtte, fordi problemerne bliver overset.

Andelen af elever, for hvem lærerens og elevens vurdering ikke stemmer overens, er på niveau med resultater fra andre undersøgelser. Lærere og indskolings elever i Høje-Taastrup er altså ikke mere uenige end lærere og elever i al almindelighed.

## Vigtigt at inddrage flere kilder

For en anden gruppe af elever er problemet lige omvendt: Her mener læreren, at eleven har større og flere problemer, end eleven selv synes. Ifølge undersøgelsen er det især blandt drenge og elever med ikke-vestlig baggrund, at læreren ser flere problemer og større mistrivsel, end eleverne selv gør.

Undersøgelsen giver ikke svar på, om det er lærerne, der overvurderer problemerne, eller eleverne, der undervurderer deres omfang. Begge situationer kan imidlertid være problematiske. Hvis eleven fx ikke selv oplever samme omfang af problemer som læreren, vil han eller hun formentlig være mindre indstillet på at modtage hjælp. Uenighed om, hvorvidt en elev mistrives eller ej, kan desuden udgøre en udfordring for samarbejdet mellem lærere og forældre.

Analysen viser, at det er vigtigt at inddrage flere kilder, når man måler elevers trivsel. Dette øger sandsynligheden for at opdage og afhjælpe trivselsproblemer på et tidligt tidspunkt.

Nyt fra Rockwool Fondens Forskningsenhed (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i Enheden. Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Andre udgivelser fra Rockwool Fondens Forskningsenhed kan ses på [Rockwoolfonden.dk/forskning](http://Rockwoolfonden.dk/forskning)